

Зейнетақы активтерін есепке алу мен бағалауды жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 26 ақпандағы № 24 Қаулысы

(2022.01.10. берілген өзгерістер мен толықтырулармен)

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.27.03. № 54 Қаулысымен тақырыбы жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

«Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» 2013 жылғы 21 маусымдағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.27.03. № 54 Қаулысымен 1-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

1. Қоса беріліп отырған Зейнетақы активтерін есепке алу мен бағалауды жүзеге асыру қағидалары бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының «Зейнетақы активтерін есепке алуды және бағалауды жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы» 2013 жылғы 26 шілдедегі № 186 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8691 тіркелген, 2013 жылғы 1 қазанда «Заң газеті» газетінде № 147 (2348) жарияланған) күші жойылды деп танылсын.

3. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі және 2013 жылғы 23 тамыздан бастап туындаған қатынастарға қолданылады.

**Ұлттық Банк
Төрағасы**

Қ. Келімбетов

Қазақстан Республикасының
Ұлттық Банкі Басқармасының
2014 жылғы 26 ақпандағы
№ 24 қаулысымен бекітілген

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.27.03. № 54 Қаулысымен тақырыбы жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

Зейнетақы активтерін есепке алу мен бағалауды жүзеге асыру қағидалары

1. Жалпы ережелер

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.27.03. № 54 Қаулысымен (бұр.ред.қара); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 1-тармақ жаңа редакцияда

1. Зейнетақы активтерін есепке алу мен бағалауды жүзеге асыру қағидалары (бұдан әрі - Қағидалар) «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» 2013 жылғы 21 маусымдағы Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі - Заң) сәйкес әзірленді және зейнетақы активтерін есепке алу және бағалау тәртібін айқындайды.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 Қаулысымен 2-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара); ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2018.29.01. № 10

Қаулысымен 2-тармақ өзгертілді (бұр.ред.қара); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2022.12.09. № 66 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 2-тармақ жаңа редакцияда

2. Қағидалардың мақсаттары үшін мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) акциялардың баланстық құны - уәкілетті органымен келісілген қор биржасының ережесіне сәйкес осы акциялардың эмитентінің қаржылық есептіліктің негізінде айқындалатын акциялардың құны;

2) бағалаушы - лицензиялар негізінде мүлікті (зияткерлік меншік объектілерін, материалдық емес активтердің құнын қоспағанда) бағалау және (немесе) зияткерлік меншікті, материалдық емес активтердің құнын бағалау жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйым;

3) борыштық қаржы құралының номиналды құны - шығарылымы кезде айқындалған, пайызда көрсетілген сыйақы, сондай-ақ оны өтеу кезінде борыштық қаржы құралының ұстаушысына төлеуге жататын сомасы есептелетін борыштық қаржы құралы құнының ақша көрінісі. Борыштық қаржы құралының номиналды құны осы борыштық қаржы құралы шығарылымының проспектісі негізінде айқындалады;

4) жинақтаушы зейнетақы қоры - зейнетақы жарналарын тарту және зейнетақы төлемдері жөніндегі қызметті жүзеге асырған, лицензиясының қолданысы Заңның 73-бабының 4-тармағына сәйкес тоқтатылатын заңды тұлға;

5) инвестициялық портфельді басқарушы (бұдан әрі – ИПБ) – өзінің атынан және мүддені көздеп және зейнетақы активтері есебінен «Бағалы қағаздар рыногы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес лицензия негізінде инвестициялық портфельді басқару қызметін жүзеге асыратын, сондай-ақ уәкілетті органның зейнетақы активтерін сенімгерлік басқаруды жүзеге асыруға арналған талаптарына сәйкес келетін бағалы қағаздар нарығының кәсіби қатысушысы;

6) қаржы құралының ағымдағы құны - бухгалтерлік есепте көрсетілген, негізгі борыш, есептелген сыйақы, амортизацияланбаған сыйлықақы (дисконт), құнын оң (теріс) түзету, резервтер (провизиялар) қамтылатын қаржы құралының құны;

7) қаржы құралының әділ құны - Қағидалардың 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 30, 31-2, 31-3, 32, 32-1, 34, 35, 39, 40, 41, 42 және 43-1-тармақтарына сәйкес айқындалатын құн;

8) құрылымдық ноттар - шығарылым шарттары негізгі борыш сомасының төлемі және (немесе) оларды шығару шартында берілген көрсеткіштеріне жетуге дейін осы қаржы құралдар бойынша сыйақының байланысын көздейтін Қазақстан Республикасының резидент эмитенттері шығарған қаржы құралдары;

9) өтімді емес борыштық бағалы қағаздар – құны (кірістілігі) қор биржасының директорлар кеңесі бекіткен бағалы қағаздарды бағалау әдістемесінде (бұдан әрі – Биржа әдістемесі) белгіленген борыштық бағалы қағаздардың құнын анықтау критерийлеріне қарай есептелмейтін борыштық бағалы қағаздар;

10) уәкілетті орган - қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын мемлекеттік реттеуді, бақылау мен қадағалауды жүзеге асыратын мемлекеттік орган.

2. Ерікті жинақтаушы зейнетақы қорларының зейнетақы активтерін есепке алу және бағалау

ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2022.12.09. № 66 Қаулысымен 3-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

3. Ерікті жинақтаушы зейнетақы қорлары «Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры және ерікті жинақтаушы зейнетақы қорлары жүзеге асыратын зейнетақы активтерімен операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы» Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2011 жылғы 1 шілдедегі № 69 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7118 болып

тіркелген) (бұдан әрі – Нұсқаулық) және Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2013 жылғы 26 шілдедегі № 195 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8765 тіркелген) бекітілген «Зейнетақы активтері бойынша операциялар туралы ақпаратты есепке алу және жария ету» қаржылық есептілік стандартына (бұдан әрі – Стандарт) сәйкес зейнетақы активтерінің бухгалтерлік есебін жүзеге асырады.

Ерікті жинақтаушы зейнетақы қорлары қаржы активтерін мынадай санаттар бойынша жіктеуді жүзеге асырады:

- 1) амортизацияланған құны бойынша бағаланатындар;
- 2) әділ құны бойынша бағаланатындар.

Ерікті жинақтаушы зейнетақы қорының қаржы активтерін жоғарыда көрсетілген екі санаттың біріне жатқызуды ерікті жинақтаушы зейнетақы қорының зейнетақы активтерін басқарушы айқындайды.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2018.29.01. № 10 Қаулысымен 4-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

4. Қазақстан Республикасының резиденттері-ұйымдардың жай және артықшылықты акцияларын бағалау Биржа әдістемесіне сәйкес айқындалатын құны бойынша аптаның бірінші жұмыс күнінің соңындағы жағдай бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

5. Қор биржасы орналастыратын нарықтық баға туралы ақпарат болмаған жағдайда, Қазақстан Республикасының резиденттері-ұйымдардың жай және артықшылықты акцияларын бағалау баланстық құны бойынша жүзеге асырылады.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2018.29.01. № 10 Қаулысымен (бұр.ред.қара); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2022.12.09. № 66 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 6-тармақ жаңа редакцияда

6. Қағидалардың 4 және 5-тармақтарында көрсетілгендерді қоспағанда, тек қана Қазақстан Республикасының аумағында айналыста болатын (саудаланатын), «әділ құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған өзге қаржы құралдарын бағалау Биржа әдістемесіне сәйкес анықталатын нарықтық немесе индикативтік құны бойынша аптаның бірінші жұмыс күнінің соңындағы жағдай бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

Егер Қазақстан Республикасының резиденттері-ұйымдардың тек қана Қазақстан Республикасының аумағында айналыста болатын (саудаланатын), «әділ құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған өтімді емес борыштық бағалы қағаздарына делистинг жүргізілген жағдайда, бағалау мақсаттары үшін осы бағалы қағаздардың қор биржасы жариялаған соңғы әділ құны пайдаланылады.

7. ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2022.12.09. № 66 Қаулысымен алып тасталды (бұр.ред.қара)

8. «Әділ құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған, тек қана халықаралық (шетелдік) нарықтарда айналыста болатын (саудаланатын) қаржы құралдарын бағалау Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінің деректері бойынша алдыңғы сауда күнінің жабу (close price) бағасы бойынша апта сайын аптаның бірінші жұмыс күнінің соңында жүзеге асырылады.

9. Қазақстан Республикасының аумағында да, халықаралық (шетелдік) нарықтарда да айналыста болатын (саудаланатын), «әділ құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған қаржы құралдарын бағалау Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінің деректері бойынша алдыңғы сауда күнінің жабу (close price) бағасы бойынша апта сайын аптаның бірінші жұмыс күнінің соңында жүзеге асырылады.

10. Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінде Қағидалардың 8 және 9-тармақтарында көрсетілген бағаланатын қаржы құралдары туралы ақпарат болмаған жағдайда үлестік және борыштық қаржы құралдарын бағалау мақсаттары үшін ағымдағы құны пайдаланылады.

11. Тазартылған қымбат металдарды бағалау алдыңғы аптаның соңғы жұмыс күні Лондон қауымдастығы жүргізетін қымбат металдар нарығы таңертеңгілік сауда-

саттықтың сессиясы жабылу бағасы бойынша аптаның бірінші жұмыс күні соңындағы жағдай бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

12. Туынды қаржы құралдарын бағалау Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының талаптарын ескере отырып, әзірленген ерікті жинақтаушы зейнетақы қорының ішкі құжаттарында көзделген тәртіпте әділ құны бойынша аптаның бірінші жұмыс күні соңындағы жағдай бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

13. Пайларды бағалау инвестициялық пай қорының басқарушы компаниясы бұқаралық ақпарат құралдарында орналастырған соңғы есептелген құны бойынша аптаның бірінші жұмыс күні соңындағы жағдай бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

14. Банк салымдарында орналастырылған зейнетақы активтерінің ағымдағы құны банк салымының шартында көрсетілген сыйақы сомасын күн сайын есептеу жолыменайқындалады.

15. «Амортизацияланған құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған қаржы құралдарын бағалау амортизацияланған құны бойынша жүзеге асырылады.

16. ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.24.09. № 95 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

17. ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.24.09. № 95 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

18. Қағидалардың [8-тармағында](#) көрсетілген қаржы құралдарын қоспағанда, ерікті жинақтаушы зейнетақы қорларының зейнетақы активтерінің құнсыздануына (құнын азайтуға) тест жүргізу және эмитенттің қаржы құралдары бойынша міндеттемелерін орындамауы немесе тиісінше орындамауы салдарынан құнын жоғалту кезінде зейнетақы активтерінің құнсыздануына (құнының азайтылуына) байланысты ықтимал шығындарға қарсы резервтерді (провизияларды) қалыптастыру (құнын теріс түзету) ай сайынғы негізде жүзеге асырылады.

19. Құнсыздануына тест жүргізуге ерікті жинақтаушы зейнетақы қорының «амортизациялық құны бойынша бағаланатындар» санатына және дебиторлық берешектер шоттарына жатқызылған, сондай-ақ банк салымдарына орналастырылған зейнетақы активтері жатады. «Әділ құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған зейнетақы активтері бойынша эмитенттің дефолты не делистингі және (немесе) банкроттығы жарияланған және (немесе) соңғы жарияланған тоқсандық (жылдық) бухгалтерлік баланстың негізінде теріс меншікті капиталдың және (немесе) халықаралық (шетелдік) нарықтарда айналыста болатын және саудаланатын қаржы құралдарын қоспағанда, эмитенттің өзге қаржы құралдары бойынша міндеттемелерін орындамау фактісі болған жағдайда құнын төмендету жүзеге асырылады.

Қаржы құралдарының құнсыздануы және құнын азайту Қағидалардың талаптары ескеріле отырып ерікті жинақтаушы зейнетақы қоры әзірлеген әдістемеге (бұдан әрі - Әдістеме) сәйкес жүзеге асырылады.

20. Қаржы құралдарының құнсыздануына тест жүргізумен мынадай критерийлер анықталады:

- 1) эмитенттің қаржылық жай-күйі;
- 2) шығарылған қаржы құралдары бойынша төлемдердің кез келгенін өтеу мерзімін кешіктіру;
- 3) кепілдіктің болуы;
- 4) қаржы құралы рейтингініңжәне (немесе) эмитент рейтингінің төмендеуі;
- 5) қаржы құралдарының құнсыздануы туралы куәландыратын өзге де объективті ақпарат.

Акциялардың құнсыздануына тест жүргізу кезінде осы тармақтың 1), 4) және 5) тармақшаларында көрсетілген критерийлер қолданылады.

21. Эмитенттің қаржылық жай-күйіерікті жинақтаушы зейнетақы қоры осы Қағидалардың талаптарын ескере отырып, әзірлейтін Әдістемеге сәйкес бағаланады және қаржылық жай-күйін бағалау тәртібін, әдісін, тәсілдерін, қажетті құжаттардың тізбесін

және эмитенттің қаржылық жай-күйін анықтауға мүмкіндік беретін өзге қолайлы ақпаратты енгізеді. Әдістемені ерікті жинақтаушы зейнетақы қорының басқару органы бекітеді.

22. Әдістеде эмитенттің қаржылық жай-күйін сипаттайтын мынадай негізгі көрсеткіштер қамтылады:

1) төлем қабілеттілігі, Әдістеде белгіленген коэффициенттердің тиісті жиынтығын негіздей отырып есептелетін, эмитенттің өз міндеттемелерін орындау қабілеттілігін ашады;

2) қаржылық тұрақтылық, Әдістеде белгіленген коэффициенттердің тиісті жиынтығын негіздей отырып есептелетін, капитал құрылымын, кірістілік деңгейін (соңғы күнтізбелік жылдағы динамикасында), тиімділікті (соңғы күнтізбелік жылдағы динамикасында) ашады;

3) эмитенттің өз қаржылық жай-күйін жақсарту үшін қабылдаған шаралары.

23. Қаржылық жай-күйімынадай болып жіктеледі:

1) тұрақты - эмитенттің қаржылық жай-күйі тұрақты:

эмитент төлемге қабілетті;

коэффициенттердің мәні Әдістеде сәйкес есептелген;

бизнесі дамытудың оң нарықтық талаптары, сондай-ақ нарықта жақсы бәсекелестік позициясы қалыптасқан;

ресурстарға және капитал нарығына еркін ену мүмкіндігі бар, бағалы қағаздарды шығару мерзімі аралығында эмитенттің қаржылық жай-күйін елеулі төмендетуге қабілетті сыртқы немесе ішкі факторлар анықталмаған;

эмитенттің өз міндеттемесі бойынша есептесу мүмкіндігі күмән туғызбайды;

эмитенттің активтері және міндеттемелері бойынша мерзімдері шамалас келеді;

2) қанағаттанарлық - осы санаттағы эмитенттің қаржылық жай-күйі «тұрақты» сипаттамасына жақын, бірақ оның осы деңгейді ұзақ уақыт бойы ұстап тұруы жөнінде болжам жасау төмен болып табылады;

3) тұрақсыз - эмитенттің мынадай факторларға байланысты өзінің міндеттемелері бойынша есептесе алмайтындығы жөнінде белгілі бір болжам бар:

эмитенттің қаржылық жай-күйінің тұрақты және елеулі түрде нашарлау белгілері бар (эмитенттің қолданып отырған шараларының қаржылық жай-күйін тиімді тұрақтандыра алатындығына сенім жоқ);

эмитентке материалдық зиян әкеліп отырған төтенше жағдайлар, сондай-ақ өзге де жағдайлар бар, бірақ ол оның қызметін тоқтатуға әкеп соқтырған жоқ;

4) шекті - эмитенттің қаржылық жай-күйінің тұрақты төмендеуі шекті деңгейге жетті:

төлем қабілетсіздігі, эмитенттің банкрот болу мүмкіндігі немесе өзге қайта ұйымдастырылу мүмкіндігі;

шарт талаптарының бұзылуы (пайыздардың немесе борыштың негізгі сомасының төленбеуі немесе төлем жасау мерзімдерінің бұзылуы);

қағаз ұстаушының басқаша жағдайда жасалмауы мүмкін мүмкіндікті эмитентке жасауы;

эмитентте оған материалдық зиянға әкеп соқтырған және (немесе) оның қызметін жалғастыруға мүмкіндік бермейтін төтенше жағдайлар бар.

24. Эмитенттің кредиттік рейтингісінің төмендеуі құнсыздануды растау болып табылмайды. Барлық оқиғаларды басқа қол жетімді деректер жиынтығымен қарастыру қажет.

25. Қаржы құралдарының құнсыздануынан ықтимал шығындарға қарсы резервтерді (провизияларды) қалыптастыру немесе қаржы құралдарының құнын азайтуды жүзеге асыру Қағидалардың [2-қосымшасына](#) сәйкес айқындалатын ең төменгі мөлшерде айдың соңғы жұмыс күніне дейін жеті жұмыс күні бұрыннан ерте емес жүргізіледі.

26. Қағидалардың 1 және 2-қосымшаларына сәйкес есептелген резерв (құнды түзету) Нұсқаулықта белгіленген тәртіппен ерікті жинақтаушы зейнетақы қорларының зейнетақы активтері бойынша бухгалтерлік есепте көрсетіледі.

27. Қаржы құралдарының құнсыздануынан ықтимал шығындарға қарсы резервтердің (провизиялардың) мөлшері немесе қаржы құралдарының құнын азайтуының мөлшері қаржы құралдарының құнсыздануынан немесе қаржы құралдарының құнын азайтуынан ықтимал шығындарды жабуға бұрын қалыптастырылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруді ескере отырып, қаржы құралдарының ағымдағы құнынан есептеледі.

3. Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының зейнетақы активтерін есепке алу және бағалау

ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 Қаулысымен 28-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

28. Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының зейнетақы активтерінің бухгалтерлік есебі Нұсқаулыққа және Стандартқа сәйкес жүзеге асырылады.

ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2022.12.09. № 66 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 29-тармақ жаңа редакцияда

29. Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының қаржы активтері «әділ құны бойынша бағаланатын» санат бойынша жіктелінеді:

1) 2021 жылғы 1 наурызға дейін «амортизацияланған құны бойынша бағаланатын» санатына жатқызылған, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің сенімгерлік басқаруындағы Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының қаржы активтері, олар қаржы активін нақты өтегенге дейін амортизацияланған құны бойынша не Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің шешімі бойынша кейіннен қайта сыныптау мүмкіндігінсіз «әділ құны бойынша бағаланатын» санатына қайта сыныпталады;

2) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің сенімгерлік басқаруындағы, экономиканы дамыту бағдарламалары шеңберінде сатып алынатын, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің шешімі бойынша «амортизацияланған құны бойынша бағаланатын» активтер санатына жіктелуі мүмкін қаржы активтері.»;

3) олар бойынша Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі немесе ИПБ:

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының зейнетақы активтерінің құрамына сатып алу кезінде Стандартта көзделген санаттарға жатқызу туралы;

Стандартта көзделген санаттар бойынша қайта сыныптау туралы шешім қабылдайтын, тек қана Қазақстан Республикасының аумағында айналатын немесе Қазақстан Республикасының аумағында және халықаралық (шетелдік) нарықтарда өтелетін, өтеу мерзімі 5 (бес) жылдан асатын Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздары.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 Қаулысымен (бұр.ред.қара); 2018.29.01. № 10 Қаулысымен (бұр.ред.қара); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 Қаулысымен (бұр.ред.қара) 30-тармақ жаңа редакцияда

30. Қазақстан Республикасының резидент- ұйымдарының өтімді жай және артықшылықты акцияларын бағалау апта сайын аптаның бірінші жұмыс күнінің соңындағы жағдай бойынша Биржа әдістемесіне сәйкес айқындалатын құн бойынша жүзеге асырылады.

Қазақстан Республикасының резидент-ұйымдарының өтімді депозитарлық қолхаттарын бағалау Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелері ұсынған алдыңғы сауда күнінің соңындағы сұраныс бағасы (bid price) бойынша аптаның бірінші жұмыс күнінің соңындағы жағдай бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) 31-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

31. Қазақстан Республикасының резиденті-ұйымның депозитарлық қолхаты мынадай талаптардың біреуіне сәйкес келген кезде өтімді деп танылады:

1) алдыңғы күнтізбелік айда депозитарлық қолхатпен сауда-саттық кемінде он үш сауда күннің ішінде жүзеге асырылса;

2) алдыңғы күнтізбелік айда депозитарлық қолхатпен сауда-саттықтың күнделікті көлемінің орташа мәні алдыңғы күнтізбелік екі жыл ішінде депозитарлық қолхатпен сауда-саттықтың күнделікті көлемінің орташа мәнінен кемінде тоқсан пайыз болса.

Қазақстан Республикасының резиденті-ұйымның жай немесе артықшылықты акциясы зейнетақы активтерін қайта бағалау күні осындай бағалы қағаз Қор биржасының бағалы қағаздары өтімділігінің көрсеткіштерін анықтау әдістемесіне сәйкес анықталған өтімділіктің бірінші сыныбының бағалы қағаздар тізіміне енген болса, өтімді болып танылады.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) 31-1-тармақпен толықтырылды

31-1. Қазақстан Республикасының резиденті-ұйымның Қағидалардың [31-тармағына](#) сәйкес депозитарлық қолхатының өтімділігін анықтау мақсатында Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелеріндегі сауда-саттық көлемдері туралы деректер ескеріледі.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) 31-2-тармақпен толықтырылды; ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 [Қаулысымен](#) 31-2-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

31-2. Бұрын өтімді деп танылған, бірақ қайта бағалау күніне Қағидалардың [31-тармағында](#) белгіленген өтімділік шарттарына сәйкес келуді тоқтатқан Қазақстан Республикасының резидент-ұйымдарының жай және артықшылықты акцияларын (депозитарлық қолхаттарды) бағалау осы бағалы қағаздар мынадай:

1) Қағидалардың [43-1-тармағына](#) сәйкес осы акциялардың (депозитарлық қолхаттардың) әділ құнын айқындау;

2) Қағидалардың [31-тармағына](#) сәйкес осы акцияларды (депозитарлық қолхаттарды) өтімді деп тану күндердің бірі басталғанға дейін өтімді деп танылған соңғы кезеңдегі сұраныс бағасы (bid price) бойынша жүзеге асырылады.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) 31-3-тармақпен толықтырылды; ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2018.29.01. № 10 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#)); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#)) 31-3-тармақ жаңа редакцияда

31-3. Қазақстан Республикасының бейрезидент- ұйымдарының жай және артықшылықты акцияларын, депозитарлық қолхаттарын бағалау Bloomberg немесе Reuters ақпараттық - талдау жүйелері ұсынған алдыңғы сауда күнінің соңындағы сұраныс бағасы (bid price) бойынша аптаның бірінші жұмыс күнінің соңындағы жағдай бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінде нарықтық бағалар туралы ақпарат болмаған жағдайда, көрсетілген бағалы қағаздарды бағалау үшін мынадай:

Қағидалардың [43-1-тармағына](#) сәйкес осы бағалы қағаздардың әділ құнын айқындау;

Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінде осы тармақтың бірінші бөлігіне сәйкес оларды қайта бағалау үшін қажетті ақпараттың пайда болуы оқиғаларының ірі басталғанға дейін олардың бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының инвестициялық портфеліндегі ағымдағы құны пайдаланылады.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#)); 2018.29.01. № 10 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#)) 32-тармақ жаңа редакцияда

32. Қазақстан Республикасының аумағында ғана айналыста болатын (саудаланатын) немесе Қазақстан Республикасының аумағында және халықаралық (шетелдік) нарықтарда

айналыста болатын, «әділ құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарын бағалау Биржа әдістемесіне сәйкес анықталатын құны бойынша аптаның бірінші жұмыс күні соңындағы жағдай бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

Биржа әдістемесіне сәйкес есептелген нарықтық баға туралы ақпарат болмаған жағдайда, аталған бағалы қағаздарды бағалау үшін төмендегі оқиғалардың бірі орын алғанға дейін бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының инвестициялық портфеліндегі ағымдағы құны пайдаланылады:

Қағидалардың [43-1-тармағына](#) сәйкес аталған бағалы қағаздардың әділ құнын айқындау;

осы тармақтың бірінші бөлігіне сәйкес оларды қайта бағалау үшін қажетті, Биржа әдістемесіне сәйкес есептелген нарықтық баға туралы ақпараттың пайда болуы.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) 32-1-тармақпен толықтырылды; ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2018.29.01. № 10 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара) 32-1-тармақ жаңа редакцияда

32-1. «Әділ құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған, тек қана халықаралық (шетелдік) нарықтарда айналыста болатын (саудаланатын) Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарын бағалау Bloomberg (басымдылық тәртібіндегі көздер: MLIX, BVAL, BGN) немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелері ұсынған алдыңғы сауда күнінің соңындағы сұраныс бағасы (bid price) бойынша аптаның бірінші жұмыс күнінің соңында апта сайын жүзеге асырылады.

Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінде нарықтық бағалар туралы ақпарат болмаған жағдайда, көрсетілген бағалы қағаздарды бағалау үшін мынадай:

Қағидалардың [43-1-тармағына](#) сәйкес осы бағалы қағаздардың әділ құнын айқындау;

Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінде осы тармақтың бірінші бөлігіне сәйкес оларды қайта бағалау үшін қажетті ақпараттың пайда болуы оқиғаларының бірі басталғанға дейін олардың бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының инвестициялық портфеліндегі ағымдағы құны пайдаланылады.

33. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара); 2018.29.01. № 10 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара) 34-тармақ жаңа редакцияда

34. Қазақстан Республикасының аумағында және халықаралық (шетелдік) нарықтарда айналыста болатын (саудаланатын), «әділ құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған борыштық бағалы қағаздарды бағалау аптаның бірінші жұмыс күнінің соңында Bloomberg (дерекөздер басымдылық тәртібімен: MLIX, BVAL, BGN) немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінің деректері бойынша алдыңғы сауда-саттық күнінің соңындағы сұраныс бағасы (bid price) бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

Нарықтық баға туралы ақпарат Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінде болмаған жағдайда, аталған борыштық бағалы қағаздарды бағалау үшін төмендегі оқиғалардың бірі орын алғанға дейін бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының инвестициялық портфеліндегі ағымдағы құны пайдаланылады:

Қағидалардың [43-1-тармағына](#) сәйкес аталған бағалы қағаздардың әділ құнын айқындау;

осы тармақтың бірінші бөлігіне сәйкес оларды қайта бағалау үшін қажетті ақпараттың Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінде пайда болуы.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара); 2018.29.01. № 10 [Қаулысымен](#) (бұр.ред.қара); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту

агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#)) 35-тармақ жаңа редакцияда

35. Халықаралық (шетелдік) нарықтарда ғана айналыста болатын (саудаланатын) және «әділ құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған борыштық бағалы қағаздарды бағалау аптаның бірінші жұмыс күнінің соңында Bloomberg (дерекөздер басымдылық тәртібімен: MLIX, BVAL, BGN) немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінің деректері бойынша алдыңғы сауда-саттық күнінің соңындағы сұраныс бағасы (bid price) бағасы бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

Нарықтық баға туралы ақпарат Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінде болмаған жағдайда, аталған борыштық бағалы қағаздарды бағалау үшін төмендегі оқиғалардың бірі орын алғанға дейін бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының инвестициялық портфеліндегі ағымдағы құны пайдаланылады:

Қағидалардың [43-1-тармағына](#) сәйкес аталған бағалы қағаздардың әділ құнын айқындау;

осы тармақтың бірінші бөлігіне сәйкес оларды қайта бағалау үшін қажетті ақпараттың Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінде пайда болуы.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2018.29.01. № 10 [Қаулысымен](#) 35-1-тармақпен толықтырылды; ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 [Қаулысымен](#) 35-1-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

35-1. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің басқаруындағы және олардың шетелдік ұйымға сенімгерлік басқаруға берілген зейнетақы активтерінің әділ құны бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының ауқымды шетелдік кастодианы ұсынған активтердің нарықтық құны туралы түпкілікті есептер негізінде бір айда кемінде бір рет түзетіледі.

36. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

37. Қазақстан Республикасының аумағында да, халықаралық (шетелдік) нарықтарда да айналыста болатын (саудаланатын), «әділ құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған қаржы құралдарын бағалау Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінің деректері бойынша алдыңғы сауда күнінің жабу (close price) бағасы бойынша апта сайын аптаның бірінші жұмыс күнінің соңында жүзеге асырылады.

38. Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінде Қағидалардың [34](#) және [37-тармақтарында](#) көрсетілген бағаланатын қаржы құралдары туралы ақпарат болмаған жағдайда үлестік және борыштық қаржы құралдарын бағалау мақсаттары үшін ағымдағы құны пайдаланылады.

39. Тазартылған қымбат металдарды бағалау алдыңғы аптаның соңғы жұмыс күні Лондон қауымдастығы жүргізетін қымбат металдар нарығы таңертеңгілік сауда-саттықтың сессиясы жабылу бағасы бойынша аптаның бірінші жұмыс күні соңындағы жағдай бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

40. Туынды қаржы құралдарын бағалау Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарының талаптарын ескере отырып, әзірленген бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының ішкі құжаттарында көзделген тәртіпте әділ құны бойынша аптаның бірінші жұмыс күні соңындағы жағдай бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

41. Пайларды бағалау инвестициялық пай қорының басқарушы компаниясы бұқаралық ақпарат құралдарында орналастырған соңғы есептелген құны бойынша аптаның бірінші жұмыс күні соңындағы жағдай бойынша апта сайын жүзеге асырылады.

42. Банк салымдарында орналастырылған зейнетақы активтерінің ағымдағы құны банк салымының шартында көрсетілген сыйақы сомасын күн сайын есептеу жолымен айқындалады.

43. «Амортизацияланған құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған қаржы құралдарын бағалау амортизацияланған құны бойынша жүзеге асырылады.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) 43-1-тармақпен толықтырылды; ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2018.29.01. № 10 [Қаулысымен](#) 43-1-тармақ жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#)); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.20.01. № 2 [Қаулысымен](#) 43-1-тармақ өзгертілді ([бұр.ред.қара](#)); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#)); 2022.12.09. № 66 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#)) 43-1-тармақ жаңа редакцияда

43-1. Мынадай қаржы құралдарын:

1) бағалаушы бағалаған күні Қағидалардың [31-тармағына](#) сәйкес өтімді деп танылмайтын Қазақстан Республикасының резидент ұйымдарының акцияларын (депозитарлық колхаттарын);

2) Қазақстан Республикасының аумағында ғана айналыста болатын (саудаланатын) және «әділ құны бойынша бағаланатындар» санатына жатқызылған борыштық бағалы қағаздарын;

3) олар бойынша бағалаушы бағалаған күні Bloomberg немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінде нарықтық бағалар туралы ақпарат болмайтын Қағидалардың [34](#) және [35-тармақтарында](#) көрсетілген борыштық бағалы қағаздарды;

4) құрылымдық ноттарды;

5) Қағидалардың [30](#), [31-3](#), [32](#), [32-1](#), [34](#), [35](#), [39](#), [40](#), [41](#), [42](#) және [43-тармақтарында](#) көрсетілмеген өзге қаржы құралдарын бағалау бағалаушы жүргізген бағалаудың қорытындысы бойынша белгіленген осы қаржы құралдарының соңғы әділ құны бойынша жүзеге асырылады.

Жоғарыда көрсетілген қаржы құралдарының әділ құны бағалаушы «Қазақстан Республикасындағы бағалау қызметі туралы» Қазақстан Республикасының [Заңына](#) сәйкес жүргізген бағалау нәтижелері бойынша кемінде тоқсанына бір рет түзетіледі.

Тәуелсіз бағалау бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының зейнетақы активтері есебінен сатып алынған және Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің және (немесе) ИПБ-ның бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры мен бағалаушы арасында жасалған сенімгерлік басқаруындағы қаржы құралдарына тәуелсіз бағалау жүргізу туралы шарт негізінде жүргізіледі.

Қағидалардың [44-тармағында](#) көрсетілген оқиғалар туындаған кезде жоғарыда көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнын бағалаушы бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры мен бағалаушы арасында жасалған қаржы құралдарына тәуелсіз бағалау жүргізу туралы шартқа сәйкес түзетуге жатады.

Жоғарыда көрсетілген қаржы құралдары бойынша бағалаушы жүргізген бағалау нәтижелері бойынша әділ құны болмаған кезде, есептеуге бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының инвестициялық портфеліндегі осы қаржы құралдарының соңғы ағымдағы құны қабылданады.

Қажет болған кезде Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің және ИПБ-ның бастамасы бойынша бағалаушы осы тармақтың бірінші бөлігіне сәйкес бағалауды жүзеге асыратын қаржы құралдарының тізбесіне «амортизациялық құны бойынша бағаланатын» санатында ескерілетін борыштық бағалы қағаздар кіреді.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) 43-2-тармақпен толықтырылды; ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2018.29.01. № 10 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#)); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 [Қаулысымен](#) ([бұр.ред.қара](#)) 43-2-тармақ жаңа редакцияда

43-2. Артықшылықты акциялар бойынша дивиденттерді қоса алғанда, бағалы қағаздар бойынша осындай бағалы қағаздар бойынша дефолт басталған күннен бастап эмитент дефолт жіберілген бағалы қағаздар бойынша міндеттемелерді орындау күніне дейін күнтізбелік 90 (тоқсан) күн өткен соң есептелмейді.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#) 44-тармақ жаңа редакцияда

44. Дефолт болған және (немесе) эмитент дефолт және (немесе) банкроттығы туралы жариялаған және (немесе) эмитент таратылған жағдайларда:

1) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің сенімгерлік басқаруындағы қаржы активтері бойынша «амортизацияланған құны бойынша бағаланатын» санаттан «әділ құны бойынша бағаланатын» санатқа қайта сыныптау;

2) бағалау Қағидалардың 43-4-тармағына сәйкес жүзеге асырылатын қаржы активтері бойынша бағалаушы жүргізген бағалау нәтижелері бойынша осы қаржы құралдарының соңғы әділ құны бойынша айқындалған күннен кейін осы қаржы құралдарының құны бағалаушы жүргізген бағалау нәтижелері бойынша олардың әділ құны айқындалған сәтке дейінгі олардың ағымдағы құнының 50%-ы мөлшерінде азайту жүргізіледі;

3) банктік салымдар мен дебиторлық берешек бойынша олардың ағымдағы құны бойынша 50% мөлшерінде резервтер (провизиялар) құру.

Банктік салымдар мен дебиторлық берешек бойынша міндеттемелер толық орындалмаған жағдайда дефолт күнінен бастап 180 күн өткеннен кейін ағымдағы құны бойынша 100% мөлшерінде резервтер (провизиялар) құру.

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#) 45-тармақ жаңа редакцияда

45. Қағидалардың [44-тармағының 1\) тармақшасында](#) көрсетілген қаржы активтерін қайта жіктеу:

1) бағалау Қағидалардың [32-1](#), [34](#), [35-тармақтарына](#) сәйкес жүргізілетін қаржы құралдары бойынша Bloomberg (дерекөздер басымдылық тәртібімен: MLIX, BVAL, BGN) немесе Reuters ақпараттық-талдау жүйелерінің деректері бойынша алдыңғы сауда-саттық күнінің соңындағы сұраныс бағасы (bid) бағасы бойынша;

2) бағалау Қағидалардың [32-тармағына](#) сәйкес жүргізілетін қаржы құралдары бойынша Биржа әдістемесіне сәйкес белгіленетін алдыңғы сауда-саттық күнінің соңындағы құны туралы деректер негізінде;

3) бағалау Қағидалардың [43-1-тармағына](#) сәйкес жүргізілетін қаржы құралдары бойынша бағалаушы жүргізген бағалау нәтижелері бойынша белгіленген осы қаржы құралдарының соңғы әділ құны бойынша жүзеге асырылады.

Осы тармақтың 1), 2) 3) тармақшаларында көрсетілген ақпарат болмаған жағдайда, қаржы құралдарын бағалауды жүзеге асыру үшін олардың бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының инвестициялық портфеліндегі ағымдағы құны пайдаланылады.

46. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

47. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

48. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

49. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

50. ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

51. ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.16.07. № 110 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#); ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.17.02. № 33 [Қаулысымен \(бұр.ред.қара\)](#) 52-тармақ жаңа редакцияда

52. Нұсқаулықта белгіленген тәртіппен бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының зейнетақы активтері бойынша бухгалтерлік есепте Қағидалардың [44-бабының 2\) және 3\) тармақшаларына](#) сәйкес есептелген құнын түзету (резерв) көрсетіледі.

53. Қаржы құралдарының құнсыздануынан ықтимал шығындарға қарсы резервтердің (провизиялардың) мөлшері немесе қаржы құралдарының құнын азайтуының мөлшері қаржы құралдарының құнсыздануынан немесе қаржы құралдарының құнын азайтуынан ықтимал шығындарды жабуға бұрын қалыптастырылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруді ескере отырып, қаржы құралдарының ағымдағы құнынан есептеледі.

4. ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2021.20.01. № 2 [Қаулысымен](#) алып тасталды ([бұр.ред.қара](#))

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014.24.12. № 244 Қаулысымен ([бұр.ред.қара](#)); 2017.27.03. № 54 Қаулысымен ([бұр.ред.қара](#)) 1-қосымша жаңа редакцияда

Зейнетақы активтерін
 есепке алу мен бағалауды
 жүзеге асыру [қағидаларына](#)
 1-қосымша

Қаржы құралдарының құнсыздануын немесе құнын азайтуды тану критерийлері

	Критерий атауы	Балл саны
1	Қаржылық жай-күйі:	
1.1	тұрақты	+0
1.2	қанағаттанарлық	+1
1.3	тұрақты емес	+2
1.4	күрделі	+7
2	Шығарылған/берілген қаржы құралдары бойынша төлемдердің кез келгенін өтеу мерзімін өткізіп алу:	
2.1	мерзімін өткізіп алудың болмауы	-1
2.2	күнтізбелік 7 (жеті) күнге дейін мерзімін өткізіп алу	+0
2.3	күнтізбелік 8 (сегіз) күннен 15 (он бес) күнге дейін мерзімін өткізіп алу	+1
2.4	күнтізбелік 16 (он алты) күннен 30 (отыз) күнге дейін мерзімін өткізіп алу	+2
2.5	күнтізбелік 30 (отыз) күннен астам	+3
2.6	күнтізбелік 1 (бір) жылдан астам	+4
3	Кепілдіктің болуы:	
3.1	Қазақстан Республикасы мемлекетінің (негізгі борыш пен сыйақыға 100 (жүз) пайызға кепілдік беру кезінде)	-4
3.2	Қазақстан Республикасы мемлекетінің (негізгі борыш пен сыйақыға 100 (жүз) пайыздан кем кепілдік беру кезінде)	(Балл сомасы «-4»-тен бастап кепілдік мөлшеріне шамалас есептеледі)
3.3	Standard & Poor's агенттігінің халықаралық шәкілі бойынша «А-» төмен емес рейтингі бар немесе басқа рейтингілік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингілік бағасы бар шет	-3

	мемлекеттің	
3.4	Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктері	-3
3.5	Standard & Poor's агенттігінің халықаралық шәкілі бойынша «А-» төмен емес рейтингі бар немесе басқа рейтингілік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингілік бағасы бар шетелдік эмитенттің	-2
3.6	кепілдіксіз	+0
4	Рейтингінің болуы:	
4.1	Standard & Poor's агенттігінің халықаралық шәкілі бойынша «А-» төмен емес немесе басқа рейтингілік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингілік бағасы	-4
4.2	Standard & Poor's агенттігінің халықаралық шәкілі бойынша «А-»-тен «BBB-»-ке дейінгі немесе басқа рейтингілік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингілік бағасы	-3
4.3	Standard & Poor's агенттігінің халықаралық шәкілі бойынша «BBB-»-тен «B-»-ке дейінгі немесе басқа рейтингілік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингілік бағасы	-2
4.4	Standard & Poor's агенттігінің халықаралық шәкілі бойынша «B-»-тен төмен немесе басқа рейтингілік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі бағасы	+3
5	Рейтингі жоқ не 4-тармақта көрсетілген деңгейден төмен рейтингі бар	
5.1	қор биржасының ресми тізіміне енгізілген борыштық бағалы қағаздар	+0
5.2	қор биржасының ресми тізімі «Негізгі» алаңының «борыштық бағалы қағаздар» секторына енгізілген борыштық бағалы қағаздар	+0
6	Қор биржасы ресми тізімінің «Негізгі» алаңы «акциялар» секторына енгізілген эмитенттер акциялары және олар бойынша депозитарлық қолхаттар	-1
6.1	қор биржасының ресми тізімі «Негізгі» алаңының «акциялар» секторының «стандарт» санатына және «Баламалы» алаңының «акциялар» секторына енгізілген эмитенттер акциялары және олар бойынша депозитарлық қолхаттар	+1
7	Эмитенттің өз міндеттемелері бойынша сыйақы төлеу бойынша дефолт болған жағдайында қор биржасының «буферлік санатына» енгізілген борыштық бағалы қағаздарды қоспағанда, қор биржасы ресми тізімінің «буферлік санатына» енгізілген борыштық бағалы қағаздар	+1
8	Делистинг немесе рейтингінің төмендеуі	+2
9	Бағалы қағаздарды орналастыруды тоқтата тұру (уәкілетті органның орналастыруды тоқтата тұру туралы шешімі)	+2
10	Ақпараттың болмауы	+10

ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2017.27.03. № 54 Қаулысымен 2-қосымшаның жоғарғы оң жақ бұрышы жаңа редакцияда ([бұр.ред.қара](#))

Зейнетақы активтерін
 есепке алу мен бағалауды
 жүзеге асыру [қағидаларына](#)
 2-қосымша

Қаржы құралдарының құнсыздануынан ықтимал шығындарды жабуға арналған резервтердің (провизиялардың) мөлшері немесе құнын азайту мөлшері

Балл сомасы	Қаржы құралдарының жіктелу санаты	Резервтердің (провизиялардың) қажетті мөлшері
1	Стандартты	0 %
2-4	1-санатты күмәнді	10 %
5-7	2-санатты күмәнді	15 %
8-10	3-санатты күмәнді	25 % (35 %)
11-12	Қанағаттанарлықсыз	50 % (70 %)
12-ден жоғары	Үмітсіз	90 %

Кестеге түсіндірмелер:

Осы критерийлер қаржы құралдарының құнсыздануы немесе қаржы құралдарының құнын азайту үшін пайдаланылған кезде рейтингтік бағасы және листинг санаты болған кезде есепке рейтингтік бағасы алынады.

1-ге дейінгі (қоса алғанда) балл сомасы алынған кезде қаржы құралы стандартты болып жіктеледі.

2-ден 4-ке дейін (қоса алғанда) тең балл сомасы болған кезде қаржы құралы 1-санатты күмәнді болып жіктеледі, провизиялардың 10 (он) пайызы қалыптастырылады.

5-тен 7-ге дейін (қоса алғанда) тең балл сомасы болған кезде қаржы құралы 2-санатты күмәнді болып жіктеледі, провизиялардың 15 (он бес) пайызы қалыптастырылады.

8-ден 10-ға дейін (қоса алғанда) тең балл сомасы болған кезде қаржы құралы 3-санатты күмәнді болып жіктеледі, мыналар:

борыштық бағалы қағаздар және банк салымдары бойынша провизиялардың 25 (жиырма бес) пайызы;

акциялар бойынша провизиялардың 35 (отыз бес) пайызы қалыптастырылады.

11-ден 12-ге дейін (қоса алғанда) тең балл сомасы болған кезде қаржы құралы қанағаттанарлықсыз болып жіктеледі, мыналар:

борыштық бағалы қағаздар және банк салымдары бойынша провизиялардың 50 (елу) пайызы;

акциялар бойынша провизиялардың 70 (жетпіс) пайызы қалыптастырылады.

12-ден жоғары балл сомасы болған кезде бағалы қағаз үмітсіз деп жіктеледі, провизиялардың 90 (тоқсан) пайызы қалыптастырылады. Эмитенттің борыштық бағалы қағазы және (немесе) банк салымы үмітсіз деп жіктелген жағдайда осы эмитенттің акциясы бір мезгілде нөлге дейін есептен шығарылады.

Қаржы құралының эмитенті банкрот болған кезде осы қаржы құралы бір мезгілде нөлге дейін есептен шығарылады.